

Mohyly kompleksu. «Kyievo-Mohylianska akademiia». Ser. : Istorychni nauky. 2009. T. 94, Vyp. 81. S 57-62. [in Ukrainian].

Smolii ta in., 2011 – Ukraina v Druhii svitovii viini: pohliad z XXI stolittia. Istorychni narysy [Ukraine in the Second World War: A View from the XXI Century. Historical Essays] / Red. kol.: V. A. Smolii (holova kolehii). K.: NVP «Vydavnytstvo «Naukova dumka, NAN Ukrainy», 2011. Kn. 2. 943 s. [in Ukrainian].

УДК 94(477)(092)

DOI: 10.31499/2519-2035.5.2018.146429

Ольга ЛІСОВСЬКА,
orcid.org/0000-0002-6290-7869
кандидат історичних наук,
доцент кафедри історії України
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини (Україна, Умань)
lisovskaolya@ukr.net

СЛУЖІННЯ МИСТЕЦТВУ: ГАЛИНА ГІЛЯРІВНА ЯБЛОНСЬКА

У статті зроблена спроба комплексного висвітлення життя та діяльності української акторки героїчного плану, громадської діячки, народної артистки УРСР, члена Національної спілки театральних діячів України, актриси Національного академічного драматичного театру ім. І.Франка, володарки театральної премії родини А. М. Бучми «Бронек», Президента Міжнародної Ліги «Матері і сестри - молоді України», художнього керівника Героїчного театру «Пам'ять» - Галини Гілярівни Яблонської. Автор поставив собі за мету розглянути основні віхи творчого становлення акторки та виокремити відзнаки держави протягом життєвого шляху. Відзначено громадську активність Галини Гілярівни, що втілювалась у роботі в Міжнародній лізі «Матері і сестри - молоді України», викладанні у Київському військовому лицейі ім. І.Богуна, навчанні акторській майстерності, постановці вистав.

Як висновок, зазначено, що Галина Гілярівна Яблонська - геніальне втілення таланту, вічної краси й нескореності долі, як і самої буремності часу. А ще - унікальний приклад служіння Україні, її народу саме через мистецтво. Бо ніщо інше, за її словами, не здатне так глибоко розбудити народну пам'ять, самоідентичність, так міцно сформувати в людині найкращі прояви патріотизму й любові. І ніщо інше, як краса мистецтва не здатна так творчо наснажувати людину на творення цього добра в ім'я інших, своєї землі й нащадків.

Ключові слова: мистецтво, акторка, театр, громадська діяльність, талант, державні нагороди.

Olga LISOVSKA,
PhD. (History), Assistant professor of History of Ukraine Chair
Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University
(Ukraine, Uman)
lisovskaolya@ukr.net

THE DEDICATION TO ART: HALINA GILIARIVNA YABLONSKA

On the 2d of January, 2018 Halina Giliarivna Yablonska who was born in Uman celebrated her 90th birthday. She is a Ukrainian actress playing mostly heroic roles, a public person, People's Artist in the Ukrainian SSR, a member of the National Union of Theatrical Workers of Ukraine, an actress of Ivan Franko National Academic Drama Theatre, an owner of the theatrical prize of A.M. Buchma's family «Broniek», a president of the International League «Mothers and Sisters for the Youth of Ukraine», an artistic director of the Heroic Theater «Memory», a full member of the Order of Princess Olga (I, II, III degrees), the Ambassador of the World, an owner of the Order named after Holy Martyr Varvara and the award «Woman of the Year». The main idea of the article is to highlight the main periods of Halina Giliarivna Yablonska's life and activities.

Halina Giliarivna's whole life is connected with the theatrical work. She was an actress of Proskuriv Mobile Theatre, and then of Lesia Ukrainka Mobile Theatre in Kamianets-Podilsky and T. Shevchenko Theatre in Mohyliv-Podilsky. She also worked in M. Sadovsky Vinnytsia Regional Drama Theatre and Dnipropetrovsk Mobile Theatre. In 1951 she started her career in I. Franko Theatre and there she has been working for more than 60 years.

She realized her social position by being at the head of the International League «Mothers and Sisters for the Youth of Ukraine» and teaching at I. Bohun Kyiv Military Lyceum. She supposed artistic and educational work among young people as the main direction of her activity in the organization. The most important aim was to enrich the consciousness of young people, to inculcate love to the native state, culture and language, national traditions and history, and a sense of respect for universal values.

As an educator, a scriptwriter and a director, she taught acting skills and performed plays «A Profound Bow to You, Our Mother» dedicated to the memory of heroes in Kruty and of I. Bogun and «The Genius and the Present Time» in memory to Taras Shevchenko. Halina Yablonska held the first All-Ukrainian Scientific and Practical Conference «The Influence of Art on the Process of Youth Consciousness Formation» with support of the Ministry of Culture and Tourism of Ukraine.

In addition to her activity in the theatre, she worked as a literary actress and performed active concert activity having her own reading programs. For many years she worked on radio and television. Halina Giliarivna is a constant member of the National Union of Theatrical Workers of Ukraine, a member of juries in many competitions, concerts, Republican festivals of theatrical art and artistic reading. She has repeatedly been awarded with diplomas, medals, certificates of acknowledgement and awards.

Halina Giliarivna Yablonska is a brilliant person having talent, eternal beauty and un subdued fate. She is a unique example of dedication to Ukraine, its people and art. Since nothing else, according to her words, is capable to awaken the national memory, self-identity, and to form the best manifestations of patriotism and love in a person; and nothing else, except the beauty of art, is able to creatively engage a person in the doing good things for others, own country and descendants.

Key words: art, actress, theatre, public activity, talent, government awards.

Постановка проблеми. 2 січня 2018 року свій 90-й день народження відзначала наша землячка, уродженця м.Умань, українська акторка героїчного плану, громадська діячка, народна артистка УРСР, член Національної спілки театральних діячів України, актриса Національного академічного драматичного театру ім. І.Франка, володарка театральної премії родини А. М. Бучми «Бронек», Президент Міжнародної Ліги «Матері і сестри - молоді України», художній керівник Героїчного театру «Пам'ять», повний кавалер ордена княгині Ольги (I, II, III ступенів), Посол миру, володарка ордену Святої Великомучениці Варвари та нагороди «Жінка року» - Галина Гілярівна Яблонська. Талант Галини Гілярівни Яблонської настільки багатогранний, що важко сказати, в яких сферах людської творчості вона б не проявилася.

Аналіз досліджень. Тема даного дослідження знайшла часткове висвітлення в газетних статтях та на електронних ресурсах України. Основні етапи життя Галини Гілярівни висвітлені в Радянській енциклопедії (Українська радянська енциклопедія, 1964), Енциклопедії українознавства (Енциклопедія українознавства, 1984) та в біографічному довіднику «Мистецтво України» (Мистецтво України, 1997). Найбільш змістовними та інформативними є статті про долю актриси за авторством Муштенко С., Павленко Г., (Муштенко, Павленко, 2011) та Загородньої З. до 85-ліття Галини Яблонської (Загородня, 2013). Окрему інформацію знаходимо в інтерв'ю Галини Яблонської засобом масової інформації України (Бондарчук, 2011), (Отченашенко, 2013), (Олександров, 2018).

Мета статті. Автор поставив собі за мету висвітлити основні віхи життя Галини Гілярівни Яблонської, реалізувавши наступні дослідницькі завдання: показати професійне становлення, окреслити акторську діяльність Галини Гілярівни, виокремити громадську активність Г.Г. Яблонської та наголосити на визнанні державою таланту акторки, що була виявлена в ряді державних нагород.

Виклад основного матеріалу. Галина Гілярівна Яблонська (народжена Сіденко Галина Юхимівна) народилася 2 січня 1928 році в місті Умані. Яскравим спогадом із дитинства є прогулянки з бабусею Домінікією Христофорівною в парку «Софіївка». В 1938 році рідний батько Галини був репресований, хоча мати розлучилася з ним ще задовго до того. Цікавлячись долею батька, актриса знайшла його прізвище в архівних документах, навіть їздила на Черкащину, звідки він був родом, але подальших слідів не знайшла. Мама, задля безпеки дівчинки, ще в дитинстві змінила їй прізвище на прізвище вітчима – Яблонська (Штрихи до портрету, 2015).

Зростала дівчина в родині, яка була віддана сцені. Мати - актриса, вітчим - актор і режисер. Усе її дитинство минало за лаштунками сцени, у переїздах і виставах. Її дитячі ігри теж були «в театр». Іншого вона не знала. Коли у шість років вийшла на професійну сцену в епізодичній ролі хлопчика, то (за спогадами самої актриси) не дуже відчула різницю між грою на сцені поруч з дорослими-акторами і грою з подругами. Дебютувала Галина Гілярівна на сцені Вінницького державного театру в ролі Топсі у п'єсі «Хатина дяді Тома» в 1936 році (Штрихи до портрету, 2015). Гонорар за свою роль у виставі «Хатина дядечка Тома», цілих 50 карбованців, восьмирічна актриса Галина Яблонська переказала у Фонд допомоги іспанським дітям, жертвам громадянської війни (Олтаржевська, 2008).

Коли розпочалася війна сім'я Галини Гілярівни переїхала в Погребище на Вінниччині. Там вона із трьома подругами і була вивезена німцями до Освенціума, звідки вони тричі тікали. Третій раз став успішним (Отченашенко, 2013).

Повернувшись на сцену Проскурівського пересувного театру в 1944 року, грала епізодичні, невеличкі ролі. Сцена на той час була не тільки покликом душі, а й підтримкою сім'ї. Після загибелі вітчима, вони вдвох з матір'ю, залишилися без власного кутка. Допомогала матері і закінчувала навчання. Потім вступила і екстерном закінчила навчання у Дніпропетровському театральному училищі (Муштенко, Павленко, 2011).

Спочатку вона була актрисою пересувного театру ім. Лесі Українки у Кам'янці-Подільському. По закінченню школи, - вже в Могилів-Подільському театрі ім. Т.Шевченка вона стала провідною актрисою і за два роки зіграла тут 10 ролей класичного репертуару. Далі були Вінницький обласний драматичний театрі ім. М.Садовського та Дніпропетровський пересувний театр. В таких театрах трупи були невеликими і для кожного знаходилася змістовна робота. Основний репертуар - українська класика - хороша школа для починаючого митця. До того ж у такому репертуарі доводилося багато співати і танцювати, актор розвивався, як синтетичний. Грала скрізь - у місті, районі, селищі. Вже тоді визначилася як актриса школи переживання, великої школи Марії Заньковецької.

Невдовзі Яблонська вже грала Наталю в «Лимерівні», Марусю в «Марусі Богуславці». Одна із її улюблених ролей - партизанка Зоя у виставі щойно відбудованого Вінницького українського драматичного театру ім. М.Садовського «Казка про правду» М.Алігер (1948 р.). Їй, яка пройшла такі випробування війни, зрозумілий і дорогий цей образ.

Щасливий випадок, що 1951 року привів її на сцену провідного в Україні театру ім. І.Франка, став долею (Муштенко, Павленко, 2011). Її майстерність відзначили високі керівники, які переглянули одну з вистав Дніпропетровського пересувного театру. Галина Яблонська вразила своєю грою і це призвело до того, що її було запрошено до Києва у театр ім. І.Франка. На той час у театрі було мало молодих акторів, тож вирішено було посилити його здібними юними талантами. Тут вона дебютувала у ролі Галі у драмі Т.Шевченка «Назар Стодоля». Робота з А.Бучмою, режисером цієї вистави, вразила молоду актрису і залишила незабутнє враження.

У провідному колективі країни Київському національному українському драматичному театрі ім. І.Франка Галина Гілярівна прожила велике і змістовне мистецьке життя - понад шістьдесят років (Штрихи до портрету, 2015). Виконувала головні й епізодичні ролі, грала жінок різного віку й характерів. Найулюбленішими стали Галя («Назар Стодоля» Т.Шевченка), Галя («Лиха доля» М.Старицького), Катря («Не судилось» М.Старицького. Після виконання цієї ролі отримала звання Заслуженої артистки України), Марина («Марина» за Т.Шевченком), Софія («Безталанна» І.Карпенка-Карого), Анеля («Для домашнього вогнища» за І.Франком), Маруся («Маруся Богуславка» М. Старицького), Гелена («Касандра» Лесі Українки), Чайка («Банкір» О. Корнійчука), Ольга («Веселка» М. Зарудного), Катря («Фараони» М. Коломійця), Мар'яна («Персональна справа» І.Штейна), Аманда («День народження Терези» Г. Мдівані), Васілуца («Каса Марє» Й. Друце), Аделіна Тошева («Мата Харі» Н. Йорданова), Леді Макдуф («Макбет» В. Шекспіра). З часткою із цих робіт можна познайомитися завдяки кінозйомкам. Так, було зафільмовано на кіноплівку вистави театру ім. І.Франка: «Не судилось» М.Старицького (Катря), «Безталанна»

І.Карпенка-Карого (Софія), «Поєдинок» А.Синельникова (Анна Іллівна), «Здрастуй, Прип'ять» О.Левади (Катерина Семенівна) (Муштенко, Павленко, 2011).

В 2010 році Галина Гілярівна, довгий час не граючи головних чи великих ролей, зіграла роль Олесі Богданівни в п'єсі «Самотня леді», прем'єра якої відбулася в театрі ім. І.Франка (режисер-постановник Петром Ільченком). Героїня Яблонської дає урок людяності своїй небозі Вірочці (Анастасія Добриніна). Наприкінці життя Олеся Богданівна повна мудрості та доброти. Ці добродієвності вона немовби заповідає Вірочці та Саві (Олександр Печериця). Але підтекстом фіналу вистави добре прочитується думка про спадкоємність професії. Велика акторка передає досвід творчості молодим акторам, закликаючи служити театру вірно та беззавітно. Тому така пронизлива остання сцена, вирішена режисером-постановником сумна, але просвітлена. Олеся Богданівна - Яблонська покриває меблі і всі предмети в кімнаті простиралками, немовби білим саваном прощання. Вона збирається в далеку путь. Нікому не дано уникнути цієї долі. Але в промені прожектора залишаються театральні костюми, світлини, де обличчя акторки молоде й натхненне (Підлужна, 2010).

Видатний кінорежисер Сергій Герасимов дивувався, чому така талановита і гарна актриса не знімається в кіно. Її запрошував до участі у фільмі О.Довженко. Але саме в цей час була на виході вистава «Банкір» О.Корнійчука, де вона грала в основному складі. Треба було вибирати між театром і кіно. І вона обрала театр.

Людина запальної вдачі, Галина Яблонська є щирою патріоткою, але навіть у своїй громадській діяльності залишається відданою мистецтву. Всю свою енергію, вона віддає молоді, очолюючи Міжнародну лігу «Матері і сестри - молоді України» і викладаючи у Київському військовому лицейі ім. І.Богуна.

Основним напрямком діяльності очолюваної організації (МІСМУ) вважає мистецько-просвітницьку роботу в молодіжному середовищі з метою збагачення свідомості молоді, прищеплення їй любові до своєї держави, до рідної культури і мови, національних традицій та історії, почуття поваги до загальнолюдських цінностей (Олександров, 2018).

Як педагог, сценарист і режисер, вона навчає акторській майстерності, здійснює постановки вистав - присвячені пам'яті героїв Крут та І.Богуна, «Уклін тобі, рідна мати», «Геній і сучасність», присвячену Т.Шевченку. Галиною Яблонською, за підтримки Міністерства культури і туризму України, була проведена перша Всеукраїнська науково-практична конференція «Вплив мистецтва на процес формування свідомості молоді» (Муштенко, Павленко, 2011).

Крім театру багато працювала як актриса-читець - майстер художнього слова, проводила широку концертну діяльність, маючи самостійні читецькі програми. Протягом багатьох років працювала на радіо і телебаченні. Читецькі програми робила за творами таких авторів: Л.Українка, Т.Шевченко, І.Франко, О.Кобилянська, Марко Вовчок, П.Тичина, М.Рильський, В.Сосюра, П.Панч, П.Усенко, О.Гончар, В.Василевська, Д.Павличко, Л.Костенко, пізніше - В.Стус, О.Теліга, Є.Маланюк, О.Ольжич і багатьох, багатьох інших. В Золотому Фонді Республіканського радіо зберігаються записи з участю Г.Яблонської.

Галина Гілярівна є багаторічним членом Національної спілки театральних діячів України, членом журі багатьох конкурсів, оглядів, Республіканських фестивалів в жанрі театального мистецтва та художнього читання. Вона неодноразово нагороджувалась почесними грамотами, медалями, одержувала подяки, іменні нагороди, а саме (Яблонська Галина Гілярівна, 2016):

1960 р. - одержала почесне звання Заслуженої артистки УРСР.

1970 р. - нагороджена Почесною Грамотою Президії Верховної Ради УРСР.

1982 р. - нагороджена медаллю «1500-ліття Києва».

1982 р. - одержала почесне звання Народної артистки УРСР.

1985 р. - нагороджена медаллю «Ветеран праці».

Як ліквідатор наслідків аварії на Чорнобильській АЕС занесена до Почесної книги Республіканської профспілки працівників культури.

Нагороджена Міським Головою м.Києва почесним знаком «Знак пошани».

Відзначена дипломом «Посол миру» Міжрелігійної та міжнародної федерації «За мир у всьому світі».

У 2005 році Указом Президента України нагороджена Орденом Княгині Ольги III ступеню.

У 2006 році Міністерством оборони України нагороджена медаллю «15 років Збройним Силам України».

Спілкою офіцерів України відзначена медаллю «За заслуги». У 2007 році одержала свідоцтво «Учасник війни».

У 2008 році Міністерством у справах сім'ї, молоді і спорту нагороджена нагрудним знаком «За активну громадську діяльність».

21 листопада 2008 року відзначена Почесним дипломом Інституту творчості «Меценат року» – «За активну благодійну діяльність та вагому підтримку української культури, мистецтва, освіти і спорту».

19 грудня 2008 року Указом Президента України нагороджена Орденом Княгині Ольги II ступеню (Указ президента України, 2008).

17 лютого 2009 року нагороджена Почесною грамотою Міністерства культури і туризму (Яблонська Галина Гілярівна, 2016).

19 серпня 2016 року нагороджена відзнакою Президента України - ювілейна медаль «25 років незалежності України» (Указ президента, 2016).

Висновки. Галина Гілярівна Яблонська - геніальне втілення таланту, вічної краси й нескореності долі, як і самої буремності часу. А ще - унікальний приклад служіння Україні, її народу саме через мистецтво. Бо ніщо інше, за її словами, не здатне так глибинно розбудити народну пам'ять, самоідентичність, так міцно сформувані в людині найкращі прояви патріотизму й любові. І ніщо інше, як краса мистецтва не здатна так творчо наснажувати людину на творення цього добра в ім'я інших, своєї землі й нащадків. Довкола неї – завжди люди. Багато молодих, які закохано сприймають кожне слово і відчувають її молодість, світлу душу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ Бондарчук, 2011

- Бондарчук Л. В ім'я прозріння // Кінотеатр. 2011. № 6. С. 4. Енциклопедія українознавства, 1984 - Енциклопедія українознавства. Словникова частина (ЕУ-ІІ). Париж, Нью-Йорк, 1984. Т. 10. С. 3952-3963.
- Загородня, 2013 – Загородня З. Феномен доби. До 85-ліття Галини Яблонської // Слово просвіти. 2013. № 21. С. 14.
- Мистецтво України, 1997 - Мистецтво України: Біографічний довідник/ упоряд.: А. В. Кудрицький, М. Г. Лабінський; за ред. А. В. Кудрицького. К.: «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1997. 700 с.
- Муштенко, Павленко, 2011 – Муштенко С., Павленко Г. Галина Гілярівна Яблонська (доля актриси). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.tmf-museum.kiev.ua/nauka/personalii/48-яблонська-г.html>
- Олександров, 2018 - Олександров І. Шлях до себе. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.vmurol.com.ua/index.php?idd=us_publication&group=3&us_publication=32
- Олтаржевська, 2008 – Олтаржевська Л. «Щоб керувати норавливим конем, вершник має бути асом» // Україна молода. 2008. № 094. С. 14.
- Отченашенко, 2013 – Отченашенко Д. «Українська героїня – це моє» // Україна молода. 2013. № 196.
- Підлужна, 2010 – Підлужна А. Бенефіс «самотньої леді» // День. 2010. № 210.
- Указ президента, 2008 - Указ президента України №1185/2008. Про нагородження діячів театрального мистецтва. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/11852008-8384>
- Указ президента, 2016 - Указ президента України №336/2016 Про нагородження відзнакою Президента України – ювілейною медаллю «25 років незалежності України». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/3362016-20405>

Українська радянська енциклопедія, 1964 - Українська радянська енциклопедія: [в 17-ти т.] / гол. ред. М.П. Бажан; редкол.: І.К. Білодід та ін. 1-ше вид. Т. 16: Цементация - Б. К.: Голов. ред. УРЕ, 1964. 632 с.

Штрихи до портрету, 2015 - Штрихи до портрету Галини Яблонської, 2015. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://familytimes.com.ua/kultura/shtryhy-do-portretu-galyny>

Яблонська Галина Гілярівна, 2016 - Яблонська Галина Гілярівна [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://pavlo-glazoviy.blogspot.com/2016/10/blog-post_41.html

REFERENCES

Bondarchuk, 2011 – Bondarchuk L.V imia prozrinnia. [In the name of enlightenment] // Kinoteatr. 2011. № 6. S. 4. [in Ukrainian].

Entsyklopediia ukrainoznavstva, 1984 - Entsyklopediia ukrainoznavstva. Slovnykova chastyna (EU-II). [Encyclopedia of Ukrainian Studies. The vocabulary part]. Paryzh, Niu-York, 1984. T. 10. S. 3952-3963. [in Ukrainian].

Zahorodnia, 2013 – Zahorodnia Z. Fenomen doby. Do 85-littia Halyny Yablonskoi/ [The Epoch phenomenon. To Halina Yablonska's 85th anniversary] // Slovo prosvity. 2013. № 21. S. 14. [in Ukrainian].

Mystetstvo Ukrainy, 1997 - Mystetstvo Ukrainy: Biohrafichnyi dovidnyk/ uporiad.: A. V. Kudrytskyi, M. H. Labinskyi; za red. A. V. Kudrytskoho. [Art of Ukraine: Biographical guide]. K.: «Ukrainska entsyklopediia» im. M. P. Bazhana, 1997. 700 s. [in Ukrainian].

Mushtenko, Pavlenko, 2011 – Mushtenko S., Pavlenko H. Halyna Hiliarivna Yablonska (dolia aktrysy). [Halina Giliarivna Yablonska (the fate of the actress)]. [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <http://www.tmf-museum.kiev.ua/nauka/personalii/48-yablonska-h.html> [in Ukrainian].

Oleksandrov, 2018 - Oleksandrov I. Shliakh do sebe. [The path to the self]. [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: http://www.vmurol.com.ua/index.php?idd=us_publication&group=3&us_publication=32 [in Ukrainian].

Oltarzhevska, 2008 – Oltarzhevska L. «Shchob keruvaty norovlyvym konem, vershnyk maie buty asom». [«To ride a speedy horse, the rider must be an expert»] // Ukraina moloda. 2008. № 094. S. 14. [in Ukrainian].

Otchenashenko, 2013 – Otchenashenko D. «Ukrainska heroinia – tse moie». [«A Ukrainian heroine, it can be said about me»] // Ukraina moloda. 2013. № 196. [in Ukrainian].

Pidluzhna, 2010 – Pidluzhna A. Benefis «samotnoi ledi». [The benefit of a «lonely lady»] // Den. 2010. № 210. [in Ukrainian].

Ukaz prezydenta, 2008 - Ukaz prezydenta Ukrainy №1185/2008. Pro nahorodzhennia diiachiv teatralnogo mystetstva. [The Decree of the President of Ukraine №1185/2008]. [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <https://www.president.gov.ua/documents/11852008-8384> [in Ukrainian].

Ukaz prezydenta, 2016 - Ukaz prezydenta Ukrainy №336/2016 Pro nahorodzhennia vidznakoiu Prezydenta Ukrainy – yuvileinoiu medalliu «25 rokiv nezalezhnosti Ukrainy». [The Decree of the President of Ukraine No.336/2016]. [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <https://www.president.gov.ua/documents/3362016-20405> [in Ukrainian].

Ukrainska radianska entsyklopediia, 1964 - Ukrainska radianska entsyklopediia: [v 17-ty t.] / hol. red. M.P. Bazhan; redkol.: I.K. Bilodid ta in. 1-she vyd. T. 16: Tsementatsiia. [Ukrainian Soviet Encyclopedia: [in 17 volumes]]. K.: Holov. red. URE, 1964. 632 s. [in Ukrainian].

Shtrykhy do portretu, 2015 - Shtrykhy do portretu Halyny Yablonskoi, 2015. [The dashes to Halina Yablonska's portrait]. [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <https://familytimes.com.ua/kultura/shtryhy-do-portretu-galyny> [in Ukrainian].

Yablonska Halyna Hiliarivna, 2016 - Yablonska Halyna Hiliarivna. [Yablonska Halina Giliarivna]. [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: http://pavlo-glazoviy.blogspot.com/2016/10/blog-post_41.html [in Ukrainian].